

Asia: Verkon alimman sallitun solmuvälin asettamiseksi sekä kuhan alamitan korottamiseksi Lappajärnessä Järviseudun kalatalousalue (LOU/925/2026)

Lounais-Suomen elinvoimakeskus
 kirjaamo.lounais-suomi@elinvoimakeskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalouspalvelut-yksikkö pyytää Luonnonvarakeskukselta lausuntoa Järviseudun kalatalousalueen hakemukseen verkon alimman sallitun solmuvälin korottamisesta 55 mm:iin ja kuhan alimman pyyntimitan nostamisesta 45 cm:iin Lappajärvellä. Tavoitteena on edistää Lappajärven kuhien kasvun ja luontaisen lisääntymisen mahdollisuuksia. Järviseudun kalatalousalueen hakemuksessa verkon alin sallittu solmuväli korotettaisiin nykyisestä 50 mm:stä 55 mm:iin, mutta myös solmuväliltään 50–54 mm verkkoja saisi olla pyynnissä kalastajaa kohden enintään 240 metriä siian kalastuksen edesauttamiseksi. Solmuvälirajoitus ei koskisi alle 4 m syvyydellä tapahtuvaa verkkopyyntiä, eikä muikun verkkopyyntiä solmuväliltään 10–25 mm:n verkoilla. Koska Lappajärnessä verkkopyynti on pääosin kaupallisten kalastajien harjoittamaa ja käytetyt verkkomäärät ovat keskimäärin useita kymmeniä verkkoja kaupallista kalastajaa kohden, 55 mm:n minimisolmuvälirajoitus kuitenkin kohdistuisi hakemuksen mukaan suurimpaan osaan verkkopyyntiä.

Järviseudun kalatalousalueen hakemuksessa haetaan myös kuhan alimman pyyntimitan nostamista 45 cm:iin. Hakemuksen mukaan tämä olisi perusteltua samalla kun alinta sallittua solmuväliä korotetaan suurimmassa osassa pyyntiä. Kuhan kasvunopeus Lappajärnessä on 2015 tehdyn kasvuselvityksen (Puranen & Paloniemi 2015) mukaan hyvä, ja kuha saavuttaa nykyisen 42 cm alamitan keskimäärin jo viiteen ikävuoteen mennessä. Alamitan nosto myös varmistaisi, että pyynti kohdistuu suurimmaksi osaksi jo vähintään kerran kuteneisiin kaloihin. Kuhan alimman pyyntimitan nosto kohdistuisi kaikkiin kalastajiin pyyntimuodosta riippumatta.

Lausunnossa arvioidaan ehdotettujen toimenpiteiden biologisia ja kalataloudellisia perusteita käytettävissä olevan aineiston perusteella.

2 Lausunto

Lappajärvi

Lappajärvi (47.031.1.001) on Etelä-Pohjanmaalla sijaitseva suuri kraatterijärvi, joka kuuluu Ähtävänjoen (47) päävesistöön. Järven pinta-ala on noin 145,5 km², keskisyvyys noin 6,9 m ja suurin syvyys noin 36 m. Lappajärven ekologinen tila on tyydyttävä, ja se on heikentynyt erityisesti ravinnekuormituksen ja rehevöitymisen seurauksena. Rehevöitymiseen vaikuttavat ennen kaikkea valuma-alueen maatalous, metsätalous sekä hajakuormitus. Veden ravinnepitoisuudet (erityisesti fosfori ja typpi) ovat paikoin kohonneet, mikä voi lisätä leväkukintojen riskiä kesäisin. Lappajärnessä on tehty vesienhoito- ja kunnostustoimenpiteitä, kuten hoitokalastusta ja kalakantojen säätelyä. Näiden tavoitteena on vähentää särkikalajien määrää, parantaa veden laatua sekä tukea arvokkaiden kalalajien, kuten kuhan, siian ja muikun, kantoja. Lappajärvi on kalataloudellisesti merkittävä. Järvessä esiintyy luontaisesti useita

kalalajeja, kuten kuha, siika, ahven, hauki, made ja muikku. Siikaa istutetaan Lappajärveen vuosittain merkittäviä määriä. Erityisesti kuha, siika ja muikku ovat alueella tärkeitä sekä ammatti- että vapaa-ajankalastukselle. Järviseudun kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman vuosille 2022–2031 (KHS 2022-2031) mukaan vuonna 2020 Lappajärvellä oli I-luokan kaupallisia kalastajia 9 ja II-luokan kalastajia 45. Järvellä harjoitetaan verkkokalastusta, vapakalastusta sekä paikoin myös hoitokalastusta kalakantojen tasapainon ylläpitämiseksi. Hyvät kalastusmahdollisuudet tekevät Lappajärvestä myös merkittävän virkistys- ja matkailukohteen alueella.

Kalakantojen tilaa seurataan mm. verkkokoekalastuksilla, joiden mukaan järven kalasto on pysynyt viime vuosina melko tasapainoisessa ja muuttumattomassa tilassa (KHS 2022-2031). Lisäksi on tehty kalastustiedusteluja. Vuoden 2020 tiedustelun mukaan siika- ja taimenkannat ovat useimpien vastaajien mielestä heikkoja, kun taas kuhakanta on vahva, vaikkakin vähentynyt aiemmasta.

Kuhan kasvu ja sukukypsyys

Kuhan kasvuaineiston perusteella kuhan kasvu Lappajärvissä on verraten nopeaa. Kasvuaineiston mukaan kuhat saavuttavat nykyisen alamitan (42 cm) keskimäärin noin viiden vuoden iässä (Puranen & Paloniemi 2015). Hyvä kasvunopeus puoltaa alamitan nostoa ja mahdollistaa suuremman saalispotentiaalin alamitan korotuksen jälkeen. Y/R-mallin perusteella 45 cm alamitalla saavutettaisiin n. 9 % suurempi maksimisaalis kuin 42 cm alamitalla (kuva 1). Saman mallin mukaan, jos kuhaa kalastettaisiin vain 55 mm verkoilla vain 50 mm verkkojen sijaan maksimaalinen saalistuotto nousisi n. 8 %. Sukukypsyysaineiston perusteella 42 cm pituisista kuhista keskimäärin noin puolet on sukukypsiä, eli iso osa erityisesti naaraskaloista ei ole vielä saavuttanut sukukypsyyttä. Alamitan nostaminen 45 cm:iin lisää kuhien mahdollisuutta ehtiä lisääntymään vähintään kerran ennen kalastetuksi tuleamista. Tämä tukisi kalastuslain tavoitetta turvata kalavarojen kestävä käyttö ja kalakantojen luontainen lisääntyminen.

Verkkokalastuksen solmuvälisäätely

Verkon alimman sallitun solmuvälin korottaminen 55 mm:iin vähentää todennäköisesti pienikokoisten kuhien saalista ja tukee siten pyyntimitan noston tavoitteita. Pyyntimitan säätely puolestaan kohdistuu ammattikalastuksen ohella myös vapakalastuksen aiheuttamaan kalastuskuolevuuteen.

Pyydysvalikoivuuden säätely ja pyyntimitan säätely täydentävät toisiaan, ja niiden samanaikainen käyttö on monissa tapauksissa tehokas keino ohjata kalastusta suurempiin yksilöihin.

Hakemuksessa esitetty mahdollisuus käyttää rajoitetusti solmuväliltään 50–54 mm verkkoja (enintään 240 metriä kalastajaa kohden) parantaa siikaistutusten hyödyntämistä. Käytettävissä olevien aineistojen perusteella ei kuitenkaan ole selvää, kuinka hyvin siian kalastus onnistuu sallituksi esitetyillä 50–54 mm verkoilla, sillä osa siioista todennäköisesti jää niin pieniksi, että siikasaaliis näitä verkkoja käytettäessä saattaa vähentyä, kuten joillain alueilla on vaikuttanut tapahtuvan jo 45 mm solmuvälin kohdalla (Lehtonen ym. 2026). Istutetun planktonsiian kasvutiedot Lappajärvestä 1980- ja 1990-lukujen vaihteesta viittaavat myös tähän (aineisto raporttiin: Raitaniemi ym. 1995). Ehdotus pyynnin sallimisesta alle 4 metrin syvyydestä solmuväliltään pienemmilläkin verkoilla todennäköisesti helpottaa siian pyyntiä. Niinpä esitetyt rajaukset vaikuttavat kokonaiskalataloudellisesti perustelluilta kompromisseilta, jotka eivät kuitenkaan todennäköisesti merkittävästi heikennä kuhan kalastuksen säätelyn tavoitteiden toteutumista.

3 Lausunnon tiivistelmä

Käytettävissä olevan aineiston perusteella kuhan kasvu Lappajärvissä on suhteellisen nopeaa, mutta nykyinen 42 cm alamitta sijoittuu lähelle pituutta, jossa suuri osa kuhista ei vielä ole saavuttanut sukukypsyyttä. Lisäksi saalisrakenteen perusteella kalastus kohdistuu voimakkaasti juuri pyyntimittaisiin kuhiin.

Kuhan alimman pyyntimitan nostaminen 45 cm:iin sekä verkon alimman sallitun solmuvälin korottaminen 55 mm:iin tukevat kuhakannan kestäväää käyttöä ja parantavat todennäköisyyttä, että yksilöt ehtivät lisääntyä ennen kalastukseen joutumista.

Luonnonvarakeskus katsoo, että hakemuksessa esitetyt säätelytoimet ovat kalataloudellisesti ja biologisesti perusteltuja ja voivat edistää kuhakannan kestäväää hyödyntämistä Lappajärvissä.

Toimenpiteiden vaikutuksia kuhakannan kokorakenteeseen ja lisääntymiseen sekä siian pyynnin edellytyksiin on kuitenkin suositeltavaa seurata esimerkiksi saalisnäytteiden, kasvunäytteiden ja kalastustilastojen avulla.

Sirpa Thessler

Johtaja

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 19.03.2026 klo 13:53:47.

Lausunnon valmistelija(t):

Mikko Olin

Jari Raitaniemi, Topi Lehtonen

Liitteet: Liite 1. Viitteet, Liite 2. Kuvat

Tiedoksi: